

פכק כאלון
"העתקה" - רמאות בבחינות
והעמדות כלפיה

א. פעילויות לצוות המורים

רמאות בבחינות - על מי הבעיה הזאת?

פעילות
מס' 1

מבוא

על אנשי חינוך לעסוק בעייט הרמאות בבחינות כחלק מחינוך מוסרי ערכי. אנו מאמינים כי ניתן לחולל שינוי ערכי בקרב התלמידים, בעבודה משותפת של כל צוות בית הספר, מתוך אמונה בתהליך עומק חינוכי. תהליך חינוכי מובנה עתיד לתת פירות ולהשפיע על ההקפדה על טוהר הבחינות בטווח קצר וכן לתרום לגיבוש תפיסה ערכית הרואה ביושר ובאמת ערכים מנחים בחיי האדם.

מטרות

1. להעלות לדיון את בעיית הרמאות בבחינות במלוא חומרתה ולעודד את המשתתפים לטפל בבעיה.
2. לחזק בקרב צוות המורים את האמונה שניתן לטפל בתופעת הרמאות בבחינות באמצעים חינוכיים.

משך הפעילות

45 דקות

עזרים

נספח מס' 1: שאלון אישי

נספח מס' 2: רמאות בבחינה - של מי הבעיה הזאת?

(1) נכתב בשיתוף יחידת החמ"ד.

נספח מס' 3: מן השדה – "תורת אמת" – הובלת תהליך לקידום טוהר הבחינות בבית הספר, רשת אמ"ת. המאמר מופיע בחוברת זו בעמ' 65.
נספח מס' 4: מן השדה: על טוהר הבחינות – אירוע שהתרחש בגימנסיה "הרצליה" בשנת 2003. המאמר מופיע בחוברת זו בעמ' 70.

מהלך הפעילות

שלב א' – במליאה

בבחינות הבגרות בשנת תשס"ט עלה מספר המחברות החשודות ב-50%.

- מה דעתכם על עובדה זו?
- האם לדעתכם המצב כל כך חמור גם בבית ספרכם?
- האם המערכה על היושר בבחינות אפשרית? כיצד?

שלב ב' – אישי

לפניכם שאלון שנבנה במקור לתלמידים יחד עם ד"ר ע. ספקטור מהאוניברסיטה העברית (נספח מס' 1).

כדי להתמודד עם התופעה עלינו לקבל תמונת מצב.

אנא, עיינו בשאלון ומלאו אותו כפי שלדעתכם יענו רוב התלמידים בבית ספרכם.

כמה משתתפים יתנדבו לרכז את התשובות לשאלון במהלך ההפסקה.

שלב ג' – במליאה

הממצאים יוצגו במליאה ויתנהל דיון סביב השאלות הבאות:

1. מה ניתן ללמוד מהתשובות על הנורמות הקשורות ברמאות בבחינות, שהתפתחו בבית הספר?
2. מהן לדעתכם הסיבות העיקריות לרמאות בבחינות?

3. מה דעתכם על המצב בבית הספר כפי שעולה מתשובותיכם?
4. האם הייתם רוצים לשנות את המצב? אם כן, מה הייתם רוצים לשנות? אם לא, מדוע?
5. במי תלוי השינוי? האם הוא ריאלי?

שלב ד' - קבוצתי

1. המנחה יחלק את המליאה למספר קבוצות בנות 5-6 משתתפים. כל קבוצה תתבקש לבצע את המשימה הקבוצתית שבנספח מס' 2: רמאות בבחינה - של מי הבעיה הזאת?
2. המנחה יחלק לכל קבוצה מאמר אחד או את שני המאמרים מן השדה: "תורת אמת" - הובלת תהליך לקידום טוהר הבחינות בבית הספר, רשת אמ"ת; ההתנסות בגימנסיה הרצליה (ראו עמ' 69 - 65 בחוברת).

המשתתפים יתבקשו:

- לקרוא את המאמרים ולבחון את ההצעות החינוכיות להתמודדות עם רמאות בבחינות שעלו בהם.
- לבחור הצעות שנראות מתאימות לבית הספרם ולהתכונן להציג במליאה.

שלב ה' - במליאה

- המנחה יבקש מנציגי הקבוצות להציג את הרעיונות החינוכיים למניעת רמאות בבחינה שעליהם הם ממליצים.
- המנחה יציג את רציונאל התוכנית החינוכית המוגשת לכם בחוברת זו.
- תתקיים השתלמות בית ספרית כהיערכות לקראת הטמעת התוכנית (ראו תוכנית השתלמות בעמ' 71).

נספחים

שאלון אישיו²

שלום רב!

שאלון זה מיועד לברר עמדות כלפי הרמאות בבחינות. נא למלא את השאלון בתשומת לב ובכנות. תשובותיך יישארו בעילום שם. בתודה, הצוות.

1. בחר תשובה התואמת את דעתך לגבי תופעת הרמאות בבחינות בבית הספר:
 - א. התופעה חיובית
 - ב. התופעה אינה חיובית אך גם אינה שלילית
 - ג. התופעה שלילית

2. לפניך סוגים שונים של רמאויות שעלו בשיחות עם תלמידים. סמן ב-X את עמדתך לגבי כל סוג העתקה (ניתן לסמן תשובות אחדות):

סוגי הרמאות	זו איננה עבירה	זו עבירה על תקנון בית הספר	זו עבירה על חוקי המדינה	זו עבירה על ערכי מוסר
העתקה של שיעורי בית				
העתקה מחבר בעת בחינה				
העתקה בעת בחינה מפתק מוכן מראש				
התייעצות עם חבר בזמן הבחינה				
שימוש בשאלון שנגנב לפני הבחינה				
העתקה בבחינה חיצונית (גמר, בגרות)				

(2) השאלון חובר יחד עם ד"ר ספקטור, האוניברסיטה העברית.

3. סמן ב-X את מידת החומרה של כל סוג העתקה:

סוגי ההעתקה	חמור מאוד	חמור	קל	תקין
העתקה של שיעורי בית				
העתקה מחבר בעת בחינה				
העתקה בבחינה מפתק מוכן מראש				
התייעצות עם חבר בזמן הבחינה				
שימוש בשאלון שנגנב לפני הבחינה				
העתקה בבחינה חיצונית (גמר, בגרות)				

4. תן דוגמה למעשים הדומים בעיניך לרמאות בבחינות:

5. סמן ב-X אם אתה מסכים או לא מסכים עם ההיגדים הבאים:

ההיגד	מסכים	לא מסכים
מי שמעתיק בבחינות יודע להסתדר בחיים		
מי שלא מעתיק הוא "פרייר"		
מי שנותן להעתיק - עוזר לזולת		
מי שמעתיק עושה מעשה רמאות		
מי שלומד לבחינות ולא מעתיק הוא "יורם"		
מי שמעתיק צריך לקבל עונש		
העתקה בבחינות מעידה על רמה מוסרית נמוכה של תלמידים		
תלמיד שתמיד מעתיק הוא עצלן		
תלמיד שמעתיק מחבר הוא נצלן		
מי שנותן להעתיק שותף לדבר עבירה		

6. האם אתה מעתיק בבחינות? (סמן ב X):

לא ___ כן ___ לפעמים ___ לרוב ___ תמיד ___

7. האם חבריך לכיתה מעתיקים בבחינות?

לא ___ כן ___ לפעמים ___ לרוב ___ תמיד ___

8. א. מהם הנימוקים שנותנים תלמידים בדרך כלל להצדקת העתקה?

ב. מהם הנימוקים שנותנים תלמידים בדרך כלל נגד העתקה?

9. האם אתה מרוצה מהמצב? כן / לא

10. האם היית רוצה לשנות את המצב? כן / לא

11. מה לפי דעתך צריך לשנות, כדי למנוע או להפחית את תופעת הרמאות בבחינות?

12. מי צריך לשנות? מה צריך לשנות? ציין מהו השינוי:

משרד החינוך _____

הנהלת בית הספר _____

מורים _____

תלמידים _____

אתה אישית _____

הורים _____

אחרים _____

רמאות בבחינות - על מי הבעיה הזאת? משימה קבוצתית

נספח
מס' 2

1. דונו בשאלות הבאות:
של מי הבעיה הזאת?
תפקידו של מי להתמודד עם הבעיה?
מה תפקידו של כל אחד מהם?
כיצד לדעתכם צריך בית הספר לפעול, כדי להתמודד עם תופעת הרמאות בבחינות?
2. הציעו דרכי פעולה.

- קראו את המאמרים מן השדה:
- **"תורת אמת" - הובלת תהליך לקידום טוהר הבחינות בבית הספר** -
ערן שטראוס (עמ' 65).
 - **ההתנסות על טוהר הבחינות, ארוע שהתרחש בגימנסיה הרצליה** -
אריה ברנע (עמ' 70).

דונו בשאלות הבאות:

- אילו מן הרעיונות המוצעים במאמרים אלה עשויים להתאים לבית ספרכם?
- היערכו להצגת רעיונות חינוכיים נוספים, העשויים לסייע בהתמודדות עם תופעת הרמאות בבחינות.